

Wielkanoc jest to święto upamiętniające śmierć krzyżową i Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. Jest najstarsze i najważniejsze ze wszystkich świąt chrześcijańskich.

Towarzyszy mu wiele ciekawych zwyczajów i ludowych obrzędów, zazwyczaj pogańskiego pochodzenia. Poznajcie najważniejsze zwyczaje i obrzędy wielkanocne.

WIELKANOC - najważniejsze święto chrześcijańskie

WIELKANOC to najważniejsze i najstarsze święto chrześcijaństwa, obchodzone na pamiątkę Zmartwychwstania Chrystusa w pierwszą niedzielę po pierwszej wiosennej pełni Księżyca (tj. między 21 marca a 25 kwietnia). Obchody religijne Wielkanocy rozpoczyna odbywająca się wczesnym rankiem procesja i msza, w Kościele katolickim zwana **rezurekcją**. W tym dniu spożywa się uroczyste śniadanie w gronie rodzinnym, poprzedzone składaniem sobie życzeń. **Wielkanoc** kończy okres **Wielkiego Postu** i poprzedzający ją **Wielki Tydzień**. Jest czasem radości (symbolizuje ją biały kolor szat liturgicznych). Z Wielkanocą wiążą się liczne religijne i ludowe obrzędy (święcenie pokarmów, pisanki, śmigus-dyngus).

Święta Wielkanocne mają bogatą tradycję. Są niezwykle barwne, towarzyszy im wiele obrzędów. Po wielkim poście – kiedyś bardzo ściśle przestrzegany – ludzie z niecierpliwością czekali na odmianę. O wielu wielkanocnych obyczajach pamiętamy także dzisiaj. Dzięki nim świąteczne dni są bardziej radosne.

Kiedy wypadają Święta Wielkanocne?

Wielkanoc to święto ruchome. Sposób wyznaczania jej daty przyjęto na soborze nicejskim w 325 roku. Ustalono wówczas, że święto Zmartwychwstania będzie się obchodzić w pierwszą niedzielę po pierwszej wiosennej pełni Księżyca. Oznacza to, że najwcześniej Wielkanoc może przypadać 22 marca, a najpóźniej 25 kwietnia. Wielkanoc 2021 wypadła 4 kwietnia, a Lany Poniedziałek 5 kwietnia.

ŚRODA POPIELCOWA

ŚRODA POPIELCOWA (zwana również **Popielcem**) to dzień liturgiczny rozpoczynający okres czterdziestodniowego przygotowania do Świąt Wielkanocnych, czyli okres Wielkiego Postu. Jej data zależy od daty uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego.

W Środę Popielcową w czasie Mszy św. (pomiędzy Liturgią Słowa, a Liturgią Eucharystyczną) kapłan błogosławi popiół, a następnie posypuje nim głowy zgromadzonych. Akt posypania głowy popiołem jest **wzywaniem do pokuty, umartwienia i żalu za grzechy**. Celebrans wypowiada przy nim słowa Pisma Świętego „Prochem jesteś i w proch się obrócisz” (Rdz 3,19) albo „Nawracajcie się i wiercie w Ewangelię!” (Mk 1,15). Te dwa cytaty ukazują podwójną symbolikę popiołu w chrześcijaństwie: z jednej strony jest on znakiem żałoby, bólu, przemijania, uświadamiającym ludziom ich ograniczoność, ale z drugiej jest symbolem oczyszczenia, odrodzenia i zmartwychwstania

Przy czym popiół używany do tego obrzędu nie jest zwykłym popiołem, ale uzyskanym ze spalonych palm poświęconych w Niedzielę Palmową.

Akt posypania głowy popiołem jest wzywaniem do pokuty, umartwienia i żalu za grzechy. Modlitwy i wyrzeczenia mają przygotować wiernych na najważniejsze święto Zmartwychwstania Pańskiego.

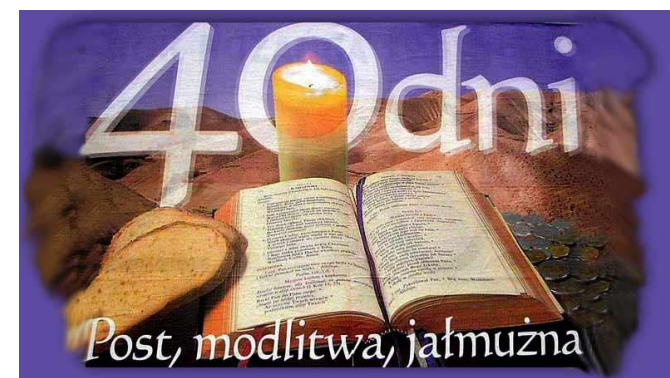
W Środę Popielcową katolików obowiązuje wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych (od 14. roku życia) i post ścisły (między 18. a 60. rokiem życia), czyli ograniczenie liczby posiłków do trzech: jednego do syta oraz dwóch skromnych.

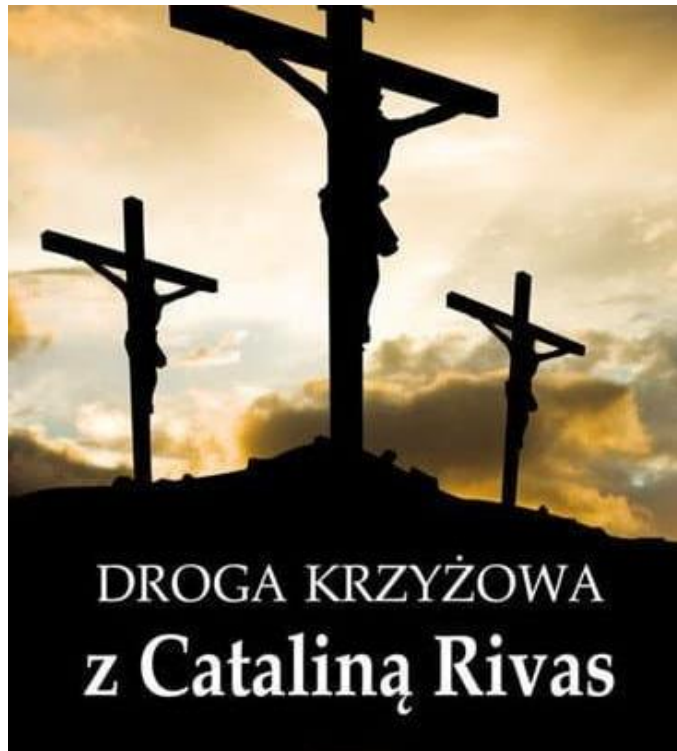
WIELKI POST- czas duchowego przygotowania do świąt wielkanocnych

WIELKI POST to dla chrześcijan czas szczególny. Ma on przygotować wiernych na przeżycie największej tajemnicy wiary, mianowicie – Zmartwychwstania Pańskiego. Okres ten duży nacisk kładzie na modlitwę, post i jałmużnę, które to czynności mają przypomnieć chrześcijaninowi o konieczności doskonalenia siebie: modlitwa przybiera w tym czasie różnorakie specyficzne formy, np. drogi krzyżowej, gorzkich żali czy rekolekcji. Post ma za zadanie przenieść uwagę człowieka ze spraw materialnych na te duchowe oraz nauczyć go samodyscypliny, jałmużna natomiast przypomina konieczność troski o bliźniego i potrzebę dzielenia się posiadanymi dobrami.

WIELKI POST trwa 40 dni i liczony jest od **Środy Popielcowej** do **Niedzieli Palmowej**, która poprzedza Niedzielę Wielkanocną. Liczba czterdzieści to dni liczone z wyłączeniem niedziel, gdyż od zawsze dzień ten traktowany był jako święto.

DROGA KRZYŻOWA

Droga Krzyżowa - to nabożeństwo nawiązujące do przejścia Pana Jezusa od pretorium Piłata na wzgórze Golgoty. Męka rozważana jest w 14 symbolicznych stacjach. Pismo Święte nie zawiera dokładnej trasy Drogi Krzyżowej, a tylko 9 spośród 14 stacji ma swą podstawę w ewangelicznych opisach męki Pańskiej. Pierwsi chrześcijanie otaczali czcią te święte miejsca w Jerozolimie. Według apokryfu z V wieku "De transitu Mariae" sama Maryja odwiedzała miejsca związane z męką i śmiercią Chrystusa.

Dopiero w XI - XIII w. w związku z wyprawami krzyżowymi wyodrębniono poszczególne stacje Drogi Krzyżowej. Na Zachodzie kult ten kształtował się od czasów średniowiecza. Celem tego nabożeństwa było okazanie współczucia dla umęczonego Chrystusa i pragnienie uczestnictwa w Jego cierpieniach. Na upowszechnienie Drogi Krzyżowej miały wpływ odpusty nadane przez Stolicę Apostolską dzięki staraniom franciszkanów. W 1931r. Pius XI udzielił chorym i więźniom na odprawienie jej przed krzyżykiem. Według Pawła VI do istoty nabożeństwa należy rozważanie męki Pańskiej przy 14 urygowanych krzyżach, co daje możliwość uzyskania odpustu zupełnego za jej odprawienie.

Droga Krzyżowa powstała z pragnienia kroczenia śladami Jezusa Chrystusa. W samym zaś nabożeństwie chodzi o zrozumienie sensu cierpienia dla naszego zbawienia. Śmierć na krzyżu, będąca kulminacyjnym punktem Drogi Krzyżowej budzi w chrześcijaninie nadzieję na to, że między ofiarą krzyża a historią ludzkości zachodzi głęboka relacja zbawcza.

Nabożeństwo to domaga się od człowieka podjęcia decyzji postępowania każdego dnia za Chrystusem drogą samozaparcia i ofiary w duchu miłości, niesienia na Jego wzór krzyża codziennych zadań i obowiązków. W świetle Drogi Krzyżowej wielkiego sensu nabiera ludzkie cierpienie. Rozważając treść kolejnych stacji mają one nas pobudzać wtedy do osobistej rewizji życia. Każde zaś z wydarzeń Drogi Krzyżowej jest zaproszeniem, by współpracować z Bożą łaską. Towarzyszy temu gotowość do współdziałania w śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa i bycia nowym człowiekiem gotowym do nawrócenia się i pokuty. W czasie trwania nabożeństwa powinna dokonać się ocena stopnia naszej przynależności do Chrystusa, to znaczy czy bierzemy swój krzyż i Go naśladujemy.

DROGA KRZYŻOWA

- I Pan Jezus skazany na śmierć
- II Pan Jezus bierze krzyż
na swe ramiona
- III Pan Jezus pierwszy raz upada
pod krzyżem
- IV Pan Jezus spotyka swoją Matkę
- V Szymon Cyrenejczyk pomaga
Jezusowi nieść krzyż
- VI Weronika ociera twarz
Panu Jezusowi
- VII Pan Jezus upada pod krzyżem
po raz drugi
- VIII Jezus spotyka niewiasty jerozolimskie
- IX Pan Jezus upada pod krzyżem
po raz trzeci
- X Pan Jezus z szat obdarty
- XI Pan Jezus przybity do krzyża
- XII Pan Jezus umiera na krzyżu
- XIII Pan Jezus zdjęty z krzyża
- XIV Pan Jezus złożony do grobu

GORZKIE ŻALE

Gorzkie Żale - to nabożeństwo, które wyrosło z polskiej duchowości i pobożności okresu baroku, Polega również na rozważaniu męki Pańskiej.

Gorzkie Żale wiążą się z Bractwem św. Rocha z roku 1698 przy kościele św. Krzyża w Warszawie. Duże zasługi w propagowaniu nabożeństw mają misjonarze św. Wincentego a Paulo dzięki misjom ludowym i kierowaniu znaczną częścią seminariów duchownych (do poł. XIX wieku). Gorzkie Żale niezwykle szybko rozpowszechniły się po całej Polsce i wszędzie tam, gdzie biły polskie serca.

Składają się one z trzech części, które śpiewa się łącznie, lub poszczególne części w kolejne niedziele Wielkiego Postu. Nawiązują w swej formie do dawnej jutrzni brewiarzowej. Rozpoczynają się tzw. Pobudką. Następnie jest hymn o Męce Pańskiej i lamentacje odpowiadające trzem psalmom w jutrzni, które wyrażają ból duszy z powodu męki Zbawiciela i rozmowę duszy z Matką Bolesną. Antyfona "Któryś za nas cierpiał rany" jest śpiewem kończącym Gorzkie Żale.

Gorzkie Żale mogą też służyć jako pomoc w przygotowaniu nabożeństw o charakterze pokutnym. Zazwyczaj jednak w łączności z tym nabożeństwem głosi się kazania o Męce Pańskiej, czyli kazania pasyjne.

Jest to drugie niezwykle ważne nabożeństwo **Wielkiego Postu**, które pobudza do refleksji nad istotą cierpienia oraz zadumy nad własnym postępowaniem, gdyż za wielką cenę zostaliśmy odkupieni.

PRZEZ KRZYŻ
DO NIEBA

Gorzkie żale

i pieśni pasyjne

1. Pobudka
- Gorzkie żale przybywajcie

Część pierwsza

2. Intencja
3. Hymn - *Żal duszę ściska*
4. Lament duszy nad cierpiącym Jezusem
- Jezu na zabicie
5. Bądź pozdrowiony
6. Rozmowa duszy z Matką Bolesną
- Ach, ja Matka tak żalosna

Część druga

7. Intencja
8. Hymn - *Przypatrz się duszo*
9. Lament duszy nad cierpiącym Jezusem
- Jezu, od pospółstwa niewinnie
10. Bądź pozdrowiony
11. Rozmowa duszy z Matką Bolesną
- Ach, widzę Cię moją

Część trzecia

12. Intencja
13. Hymn - *Duszo oziębła*
14. Lament duszy
nad cierpiącym Jezusem
- Jezu, od pospółstwa niezbożnie
15. Bądź pozdrowiony
16. Rozmowa duszy z Matką Bolesną
- Ach ja Matka boleściwa
17. *Któryś za nas cierpiał rany*

Pieśni pasyjne

18. *Krzyżu święty*
19. *Ogrodzie Oliwny*
20. *W krzyżu cierpienie*

Sanfara

Gorzkie żale i pieśni pasyjne

Gorzkie żale i pieśni pasyjne

NIEDZIELA PALMOWA

NIEDZIELA PALMOWA to święto w kalendarzu chrześcijańskim, które wypada zawsze na 7 dni przed Wielkanocą. Niedziela palmowa rozpoczyna Wielki Tydzień, kończąc tym samym czterdziestodniowy okres Wielkiego Postu. Zwana jest także "Kwietną" lub "Wierzbina". Niedziela palmowa to święto ruchome, które może wypaść pomiędzy 15 marca a 18 kwietnia. Niedziela palmowa to święto, które ma przygotować duchowo chrześcijan do Wielkanocy, okresu wyciszenia, skupienia i przeżywania męki Chrystusa. Niedziela palmowa została ustanowiona na pamiątkę przybycia Chrystusa do Jerozolimy. Tego dnia przychodzi się do kościoła z palemką, która jest symbolem odradzającego się życia.

WIELKI CZWARTEK

- **Wielki Czwartek** - jest to pierwszy dzień Triduum Paschalnego. Jest to dzień upamiętniający ostatnią wieczerzę Jezusa z Apostołami. **To właśnie wtedy Chrystus ustanowił sakrament Eucharystii oraz Kapłaństwa, a także na znak równości, umył stopy swoim uczniom.**
- Wielki Czwartek kończy się Mszą Wieczery Pańskiej, podczas której odbywa się obrzęd obmycia nóg dwunastu osobom (na pamiątkę obmycia nóg uczniów przez Jezusa podczas Ostatniej Wieczery).
- **Liturgia Wielkiego Czwartku**
 - Tego dnia odbywają się tylko dwie liturgie. **Pierwsza, tzw. Msza Krzyżma Świętego** odbywa się jedynie w kościele katedralnym. W tym czasie kapłani odnawiają przyrzeczenia, a następnie święcone są święte oleje (tzw. krzyżmo).
 - We wszystkich innych kościołach **w Wielki Czwartek odbywa się tylko jedna msza święta, która niejako rozpoczyna Triduum Paschalne.** W czasie Mszy Wieczery Pańskiej odśpiewywany jest hymn "Chwała na wysokości Bogu", podczas którego biją dzwony, a ludzie uderzają w kołatki. Po jego odśpiewaniu milką dzwony kościelne, by odezwać się ponownie w Wielką Sobotę. Po homilii wierni przyjmują komunię. Do późnych godzin adorują też krzyż. Po liturgii Eucharystycznej i rozdaniu Komunii następuje przeniesienie w uroczystej procesji Najświętszego Sakramentu z tabernakulum do przygotowanego wcześniej miejsca, zwanego Ciemnicą. Gaśnie wieczna lampka, płonąca przez cały rok przy tabernakulum. Nocą duchowni zdejmują obrus z ołtarza na znak żałoby.
- Tradycje związane w Wielkim Czwartkiem
- **Mycie stóp**
 - Wielki Czwartek to dzień ustanowienia Eucharystii. **Na pamiątkę tego dnia wielu biskupów myje stopy wiernym**, by tak jak Jezus podczas ostatniej wieczerzy, pokazać swoją jedność i równość z ludem.
- **Ostatnia Wieczerza**
 - W wielu polskich domach rodziny spożywają wspólnie uroczystą kolację na pamiątkę ostatniej wieczerzy. **Rodziny spotykają się przy wspólnym stole**, na którym obowiązkowo pojawić powinny się ryby oraz pieczywo. **Tego dnia maluje się też pisanki.**
- **Palenie kukły**
 - W niektórych regionach **Polski w Wielki Czwartek ludzie palą kukłę, która jest symbolem Judasza.** To właśnie on wydał Jezusa na krzyż.

WIELKI PIĄTEK

- **Wielki Piątek** jest dniem męki i śmierci Chrystusa. W kościołach nie są odprawiane tego dnia msze święte, a wierni gromadzą się podczas adoracji Najświętszego Sakramentu, który znajduje się w Ciemnicy. Wśród obrzędów liturgicznych na pierwsze miejsce wysuwają się właśnie te związane ze śmiercią Jezusa – gorzkie żale oraz droga krzyżowa. Wielki piątek jest drugim dniem *Triduum Paschalnego* charakteryzującym się zadumą nad *męką i śmiercią Chrystusa*, skupieniem, powagą, wzmożoną pobożnością i gorliwością praktyk religijnych. Jest to jeden z dwóch dni w roku (drugim jest Popielec), w których obowiązuje *post ścisły* polegający na powstrzymaniu się od spożywania mięsa i pokarmów mięsnych oraz ograniczeniu liczby posiłków.
- **Liturgia Męki Pańskiej**
 - Wielki Piątek jest dla katolików jedynym dniem w roku, w którym *nie sprawuje się Eucharystii*. W tym dniu sprawowana jest Liturgia Męki Pańskiej, która umożliwia wiernym przyjęcie Komunii Świętej. Wielkopiątkowa liturgia jako pamiątka zwycięstwa odniesionego przez umęczonego i ukrzyżowanego Jezusa Chrystusa, charakteryzuje się zwyczajem używania szat liturgicznych w kolorze czerwonym symbolizujących miłość zwyciężającą na krzyżu, brakiem instrumentów muzycznych i dzwonków (w ich miejsce stosowane są drewniane kołatki), jak również nie ma pieśni na wejście.
 - Na początku liturgii w chwili ciszy i skupienia celebrans leży krzyżem przed ołtarzem, a wokół niego zgromadzeni wierni klęczą. Po modlitwie wstępnej następuje Liturgia Słowa Bożego, w której skład wchodzi dwa czytania, psalm oraz *opis Męki Pańskiej z Ewangelii św. Jana*. Centralnym wydarzeniem liturgii wielkopiątkowej jest *Adoracja Krzyża*, podczas której kapłani, służba liturgiczna oraz wierni składają pocałunek na figurze Jezusa zawieszony na krzyżu. Po niej następuje Komunia Święta, a po jej zakończeniu Jezus pod postacią eucharystyczną zostaje przeniesiony do specjalnie przygotowanej kaplicy adoracji — symbolizującej *Grób Pański*. W wielu kościołach rozpoczyna się wówczas całonocna adoracja przy Grobie Pańskim, podczas której śpiewane są Gorzkie Żale i trwa czuwanie.

WIELKA SOBOTA

- **WIELKA SOBOTA kończy Triduum Paschalne - to ostatni z trzech dni, przygotowujących chrześcijan do święta Zmartwychwstania.** To nadal moment zadumy, wyciszenia i pokornego oczekiwania na ponowne nadejście Chrystusa. **Tradycyjnie w tym dniu święci się pokarmy, które są zjadane podczas śniadania wielkanocnego.** W Wielką Sobotę, aż do późnego wieczora, nie odprawia się mszy św., podobnie jak w Wielki Piątek. Liturgia Wielkiej Soboty skupia się na poświęceniu ognia, wody chrzcielnej oraz odnowieniu przyrzeczeń sakramentu chrztu. Na Jej zakończenie odprawiana jest liturgia Wigilii Paschalnej, która stanowi już początek radosnych obchodów Zmartwychwstania Jezusa - jest więc tak naprawdę uznawana za Niedzielę Wielkanocną, chociaż wielu mylnie zalicza ją do rytuałów Wielkiej Soboty.
- **Tradycje Wielkiej Soboty**
- **W tym dniu od godzin porannych, wierni kościoła katolickiego w skupieniu adorują Chrystusa, złożonego jeszcze w grobie.** Zgodnie z tradycją, przy Grobie Pańskim czuwają harcerze, ministranci, a także strażacy - mają symbolizować strażników, którzy pilnowali grobu Jezusa, aby uczniowie nie mogli wykraść jego ciała.
- Wielka Sobota to dzień żałoby. W tym dniu katolicy korzystają z sakramentu pokuty, a **w godzinach porannych w kościołach tradycyjnie święci się pokarmy. W koszyczku wielkanocnym musi znaleźć się wędlina, sól oraz pieprz, jajko, baranek, chleb, a także ciasto.** Każdy z pokarmów ma swoją symbolikę, a wszystkie poświęcone produkty spożywa się podczas śniadania w Wielką Niedzielę.

Wielka Sobota

Adoracja Grobu Pańskiego:

Święcenie potraw:

WIELKA NIEDZIELA

- **Wielka Niedziela** to dzień kończący Triduum Paschalne. Jest dniem, który według tradycji chrześcijańskiej stanowi pamiątkę zmartwychwstania Jezusa Chrystusa. Wczesnym rankiem w kościołach odbywają się uroczyste rezurekcje. Rozpoczynają się one przy Grobie Pańskim. Następnie do świątyni zmierza procesja, w której ksiądz niesie Najświętszy Sakrament. Msza święta rozpoczyna się od radosnych okrzyków „Alleluja!”.
- Najbardziej oczekiwany moment, przez cały Wielki Post, to uroczyste śniadanie wielkanocne. Po powrocie z kościoła, rodziny zasiadają wspólnie przy stole i dzielą się poświęconym uprzednio jajkiem, składając sobie serdeczne życzenia. Często można spotkać się także ze zwyczajem obdarowywania prezentami (przynosi je wielkanocny zajacek) oraz poszukiwaniem pisanek, które przed dziećmi chowają rodzice.
- Wielka Niedziela jest dniem powszechnej radości w Kościele chrześcijańskim, najważniejszym dniem roku dla wierzących w Chrystusa. Ludzie spotykają się w rodzinnym gronie i wspólnie celebrują zmartwychwstanie Pana. Mają na to wiele czasu, ponieważ dzień Zmartwychwstania Pańskiego jest ustawowo wolny od pracy.

Śmigus dyngus – lany poniedziałek

- Prócz pisanek i święconki, to najbardziej znany zwyczaj wielkanocny nawiązujący do pogańskich rytuałów związanych ze świętem wiosny. Polewanie wodą, a dawniej także chłostanie gałązkami brzoźowymi symbolizowało oczyszczenie, obmycie z grzechów. Te panny, które najbardziej oblane miały największe powodzenie. W lany poniedziałek w niektórych regionach Polski do dziś popularne są również pochody przebierańców - zwyczaj podobny do orszaku bożonarodzeniowych kolędników. W Poznaniu od lat urzędują w tym dniu Żandary. Główne ich postacie to: baba, dziad, kominiarz i ksiądz. Oczywiście do tradycji wielkanocnych zaliczyć trzeba także specjalne wypieki „bab wielkanocnych”, różnego rodzaju placków i mazurków, czyli „dziadów”.

• Tradycje wielkanocne są różne w każdym kraju. Puszyste bazie w palemce, zielony bukszpan, zapach rzeżuchy i żółte żonkile zwiastują dni świąteczne w naszym kraju. Tradycje wielkanocne w Polsce to m.in. święcenie palem, święconka i uroczyste niedzielne śniadanie. Tymi drobnymi gestami świętujemy Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa.

• Najbardziej popularne symbole wielkanocne to oczywiście palemka, zdobione jajka (pisanki i kraszanki), cukrowy baranek, zajaczek i rzeżucha.

TRADYCJE I ZWYCZAJE WIELKANOCNE

Palemka wielkanocna

- Wielki Tydzień zaczyna się Niedzielą Palmową. Kiedyś nazywano ją kwietną lub wierzbną. Wspominano wtedy triumfalny wjazd Jezusa do Jerozolimy. Wszyscy wierni obecni w kościele mieli ze sobą **palemki** - różgi wierzbowe, gałązki bukszpanu, malin, porzeczek ozdobiane kwiatkami, mchem, ziołami i kolorowymi piórkami. Po poświęceniu palemki biło się nią lekko domowników, by zapewnić im szczęście na cały rok. Połknięcie jednej poświęconej bazi wróżyło zdrowie i bogactwo. Zatknięte za obraz lub włożone do wazonów palemki **chroniły mieszkanie przed nieszczęściem** i złośliwością sąsiadów. W parafiach Lipniki i Łyse na Kurpiach oraz na Mazowszu w Lipnicy Murowanej co roku odbywają się konkursy na najpiękniejszą i największą palmę. Najwyższe z nich osiągają długość kilku, a nawet kilkunastu metrów.

Baranek wielkanocny

Baranek, jako ofiara składana Bogu pojawiał się już w Starym Testamencie. Ale figurka, którą niesiemy w koszyczku do kościoła to Agnus Dei, Baranek Boży, będący symbolem męczeńskiej śmierci Jezusa Chrystusa na krzyżu

Zajaczek

Zajaczek - to świecki symbol wielkanocny. W Polsce trochę mniej popularny niż na zachodzie. Zajaczek przynosi grzecznym dzieciom prezenty w wielkanocnym koszyczku. Jest również symbolem odradzającej się przyrody i płodności.

Pisanki

Pisanki - jaja zdobione bogato, wielobarwnie i wzorzysto oraz **kraszanki** - malowane jednobarwnie. Stały się symbolem pomyślności, wiosny, przebudzenia do życia. Tak jak jaja są namacalnym znakiem zwycięstwa światła nad ciemnością - czyli życia nad śmiercią. Poświęcone jajo jest symbolem zmartwychwstania

Rzeżucha

Rzeżucha - roślina pełna witamin, symbolizuje życie i zdrowie.

ZWYCZAJE WIELKANOCNE

- **Wiosenne porządki**

- Dawniej początek wiosny był idealną okazją do wielkich porządków. Sprzątało się mieszkania, malowało domy, robiło się świąteczne dekoracje i przyozdabiało nimi pomieszczenia. Nadal panuje zwyczaj sprzątania domu tuż przed Wielkanocą. Według starego zwyczaju, wszyscy domownicy muszą przyłożyć się do porządków.

- **Malowanie jaj**

- Każdy region naszego kraju ma swój charakterystyczny sposób ozdabiania jaj. Są one symbolem pomyślności oraz rodzącego się życia. Stanowią bardzo ważny element Wielkanocy.

- **Wielki Tydzień**

- Wielki Tydzień rozpoczyna się wraz z Niedzielą Palmową. Dawniej zwana "Kwiatną" lub "Wierzbową", stanowi bardzo ważny dzień w religii chrześcijańskiej. Symbolizuje wjazd Jezusa do Jerozolimy. W Niedzielę Palmową należy udać się do kościoła w celu poświęcenia tzw. palemki. Są one wykonane z gałązek wierzby, ozdobionych bukszpanem i kwiatami. Kiedyś poświęconą palemką uderzało się lekko każdego z domowników. Następnie umieszczało się ją za obrazem lub nad drzwiami. Miało to chronić przed burzą oraz ogniem.

- Tradycją w niektórych regionach było także "**Topienie Judasza**". W Wielką Środę brano słomianą kukłę symbolizującą Judasza i wleczono przez całą wieś. Mieszkańcy obrzucaли ją kamieniami, wrzucali do wody, a na końcu topili.

- Z Wielkim Czwartkiem, czyli pierwszym dniem Triduum Paschalnego związane są zwyczaje zwane **pogrzebem żuru i wieszaniem śledzia**. Rozbijanie lub zakopywanie garnków z żurem i przybijanie śledzi do drzewa było symbolicznym pożegnaniem tych postnych potraw aż do kolejnego Wielkiego Postu. W niektórych regionach zakopywano też garnek z popiołem na znak zakończenia czasu smutku i pokuty.

Triduum Paschalne

W **Wielki Czwartek** zaczyna się Triduum Paschalne. Z ołtarza znikają wszelkie przedmioty, a dzwony milkną aż do czasu zmartwychwstania.

Następnie w **Wielki Piątek** odbywają się Drogi Krzyżowe, podczas których składa się ciało Chrystusa do grobu. Tego dnia obowiązuje ścisły post. Jedną z dawnych tradycji było zakopywanie żuru i śledzia, które były typowo postnymi potrawami. Istniał również zwyczaj przybijania śledzi do drzewa.

Za dawnych czasów w **Wielką Sobotę** spryskiwano dom wodą na znak pomyślności. Palono leszczynę, a jej popiół rozrzucano przy pierwszej orce, na znak dobrobytu. Obecnie w Wielką Sobotę święcone są nie tylko świąteczne pokarmy, ale i woda, ogień oraz cierni. Ozdobione bukszpanem koszyki powinny zawierać:

- baranka - symbol zmartwychwstałego Jezusa
- jajka - symbol rodzącego się życia
- chleb - symbol ciała Chrystusa, dobrobytu i pomyślności
- chrzan - symbol męki Pańskiej
- sól - istota prawdy
- ser - symbol pojednania człowieka z naturą
- babkę - symbol umiejętności

Wszelkie prace domowe, takie jak sprzątanie czy gotowanie potraw wielkanocnych, powinno zostać zakończone przed poświęceniem koszyczka.

Niedziela Wielkanocna

W Wielką Niedzielę nie może zabraknąć stołu przykrytego białym obrusem. Na śniadanie zazwyczaj są: żurek, biała kiełbasa, paszety, pieczenie oraz szynki. Konieczne są również wielkanocne ciasta, takie jak mazurki czy babki. W niektórych regionach po świątecznym śniadaniu następuje tzw. zajaczek wielkanocny - czyli szukanie drobnego upominku ukrytego gdzieś w domu.

Śmingus-dyngus

Śmingus-dyngus, czyli Wielkanocny Poniedziałek, polega na wzajemnym oblewaniu się wodą. Dawniej obowiązywało także uderzanie się wierzbowymi gałązkami (tzw. śmingus). Aby uniknąć śmingusa, można było wykupić się pisankami, słodyczami lub pieniędzmi. To właśnie jest tzw. dyngus.

Dziękuję za uwagę!!!

Przygotowała: Beata Kłosińska